

"Odmawiam składania wyjaśnień"

**Poznaj swoje prawa
i dobre praktyki**

**Poradnik demonstranta
i demonstrantki, czyli najczęściej
zadawane pytania**

Anarchistyczny Czarny Krzyż
ack.most.org.pl

1. DEMONSTRACJA

Czy na demonstracji mogę się maskować?

Tak! Maskowanie się podczas demonstracji jest w dalszym ciągu dozwolone. Kilka lat temu pojawił się pomysł wprowadzenia zakazu maskowania się, jednak nie został on ostatecznie wprowadzony w życie, ponieważ – jak uznał trybunał konstytucyjny – zakaz taki naruszyłby wolność jednostki do pozostania anonimową: http://trybunal.gov.pl/fileadmin/content/omowienia/Kp_1_04_PL.pdf

W ustawie o zgromadzeniach z 2016 roku nie ma słowa o zakazie maskowania.

Jak się ubrać?

Twoje ubranie powinno być przede wszystkim wygodne. Nie polecamy zakładania kłapek, sandałów, zdecydowane nie dla butów na szpilkach (gdyby zaczęto się zamieszanie możesz zrobić krzywdę sobie lub innym). Nie warto mieć przy sobie ciężkiej torby z niepotrzebnymi rzeczami, np. z zakupami.

Jak się maskować?

Rozważ przed demonstracją czy planujesz się maskować i w jaki sposób. Możesz wykorzystać do tego kominiarkę, komin, maskę motocyklową. Jeśli nie masz czasu, tak samo sprawdza się czarna koszulka założona na twarz, której rękawy zawiązujesz z tyłu głowy. Możesz wykorzystać też maskowanie częściowe, czyli czapkę i okulary przeciwsłoneczne. Pamiętaj co jest celem maskowania – **zachowanie anonimowości**, wtopienie się w tłum. Zostaw więc w domu rzucające się w oczy buty, arafatki, czapki, naszywki, badzdyki i inne gażety, które mogą cię wyróżnić. Ukryj włosy i tatuaże. Nie zakładaj kolczyków, agrafek i innych przedmiotów, o które można się zaczepić, a przez które także łatwo będzie cię rozpoznać.

A makijaż?

Nie polecamy nakładania makijażu na demonstrację. Jeżeli z jakiegoś powodu policja użyje przeciwko demonstrującym gazu pieprzowego

konieczne jest natychmiastowe przemycie twarzy i zakroplenie do oczu soli fizjologicznej. Efekt na pewno nie będzie taki sam, jeśli razem z NaCl do oczu spłynie ci tusz, kredka lub inny element makijażu.

Okulary czy szkła kontaktowe?

Zdecydowanie zostaw szkła kontaktowe w domu. Możesz nabawić się dużych problemów ze wzrokiem i gigantycznego bólu, jeśli pod taką soczewkę dostanie się gaz. Dużo bezpieczniejsze jest założenie okularów.

Co warto mieć przy sobie podczas demonstracji?

Na demonstrację warto zabrać: **butelkę z wodą, ubranie na każdą pogodę, ubranie na zmianę** – możesz wykorzystać je po zakończeniu demonstracji aby nie wyróżniać się na ulicy wracając do domu; **sól fizjologiczną** (dostępna w każdej aptece), **leki**, które przyjmujesz na stałe, **długopis** lub marker, którym zapiszesz na skórze numer grupy antyrepresyjnej, kartkę papieru do zapisywania blach policji.

Czego nie wolno mieć przy sobie podczas demonstracji?

Ustawa o zgromadzeniach zabrania uczestniczenia w wydarzeniu osobom posiadającym broń, materiały wybuchowe i pirotechniczne lub inne niebezpieczne narzędzia. Nie zabieraj też ze sobą żadnych nielegalnych substancji.

Czego nie warto zabierać ze sobą na demonstrację?

Niepolecamy zabierania ze sobą na demonstrację niepotrzebnych przedmiotów, które mogą być łatwe do rozpoznania na zdjęciach policyjnych lub utrudnić ci poruszanie się w tłumie w razie problemów (np. rower). **Nie zabieraj ze sobą zwierząt.** Demonstracja to nie popołudniowy spacer – to akt polityczny i nigdy nie możesz przewidzieć, co się na niej wydarzy. Jak zareaguje zwierzę jeśli usłyszy fajerwerki lub odgłos syren? A co, jeśli policja użyje gazu pieprzowego lub tłum wpadnie w panikę? Co się stanie jeśli zostaniesz zatrzymany / zatrzymana?

Chciałabym / chciałbym robić zdjęcia lub nagrywać filmiki – o czym powinam / powinienem pamiętać?

Żyjemy w czasach, gdy prawie każda osoba nosi ze sobą urządzenie rejestrujące obraz i dźwięk.

Nie popieramy nagrywania wizerunku osób bez ich zgody.

Nie nagrywaj sytuacji, kiedy możliwe jest, że nagrywane przez ciebie osoby złamią prawo.

Pamiętaj, że nie zawsze można liczyć na to, że prawo stanie po naszej stronie i możliwe są sytuacje, w których uczestnicy demonstracji będą je tamać, broniąc się na przykład przed atakiem grup faszystowskich czy policji. Nie musisz zgadzać się z taktyką czy zachowaniem wszystkich biorących udział w demonstracji, ale nie pomagaj policji w zbieraniu dowodów przeciwko osobom po naszej stronie.

Nigdy nie publikuj wizerunków osób, które w jasny sposób się na to nie zgodziły!

Pomyśl czy ważniejsze jest, że masz/wrzucasz fajne zdjęcie czy, że ktoś z tego powodu może mieć kłopoty?

2. UPRAWNIENIA POLICJI PODCZAS CZYNNOŚCI SŁUŻBOWYCH

Kiedy policja może użyć środków przymusu bezpośredniego? Co to znaczy?

Środki przymusu bezpośredniego to siłowe działania i narzędzia policji, których może użyć w celu spacyfikowania danej osoby. Mowa o m.in: użyciu siły fizycznej, założeniu kajdanek, kontroli osobistej i przeszukaniu, czy też zatrzymaniu. Funkcjonariusze mogą użyć siły w warunkach absolutnej konieczności i tylko w

granicach niezbędnych do wypełnienia swego "obowiązku".

Najczęściej nadużywanym środkiem przymusu bezpośredniego jest założenie kajdanek i przetrzymywanie w nich zatrzymanego przez długi czas, mimo że np. osoba ta nie stawia oporu lub jest już zamknięta w celi.

Jakie są obowiązki policji w trakcie prowadzenia czynności?

W tym punkcie warto pamiętać o dwóch rzeczach:

- Policjantka, przystępując do czynności służbowych **musi podać swój stopień, imię i nazwisko** w sposób umożliwiający odnotowanie tych danych, a także **podstawę prawną i przyczynę** podjęcia czynności służbowej.

- Policjant w cywilu musi dodatkowo pokazać legitymację służbową.

UWAGA! Przepisy te nie dotyczą już oddziałów prewencji (białe kaski), a to one najczęściej w trakcie demonstracji dokonują zatrzymań. W przypadku prewencji informacji udziela wyłącznie osoba dowodząca w danym dniu akcją policyjną.

Jak policja sprawdza moją tożsamość?

Ustalenie tożsamości nie musi nastąpić na podstawie dowodu osobistego. Może to być jakikolwiek dokument z fotografią, oraz indywidualne oznaczenie (numer i seria). Dokument ten „nie może budzić wątpliwości” co do swojej autentyczności. Tożsamość może zostać ustalona również poprzez oświadczenie osoby trzeciej (naszej znajomej) o ile osoba ta okaże dokument pozwalający stwierdzić jej tożsamość.

Co jeśli odmówię podania danych osobowych?

Odmowa podania danych osobowych jest wykroczeniem (czyli jeszcze nie przestępstwem) i może być podstawą zatrzymania, w celu ustalenia twoich personaliów. (art. 45 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia).

Jeśli powiesz policjantowi, że nie masz przy sobie żadnego dokumentu może on przeprowadzić kontrolę osobistą. Nic się nie stanie, jeśli rzeczywiście nie masz ze sobą dokumentu, ale jeśli go przy tobie znajdują, mogą ci wlepić grzywnę:

Z kodeksu wykroczeń:

Art. 65. § 1. Kto umyślnie wprowadza w błąd organ państwowy lub instytucję upoważnioną z mocy ustawy do legitymowania:

- 1) co do tożsamości własnej lub innej osoby,
 - 2) co do swego obywatelstwa, zawodu, miejsca zatrudnienia lub zamieszkania,
- podlega karze grzywny.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto wbrew obowiązкови nie udziela właściwemu organowi państwowemu lub instytucji, upoważnionej z mocy ustawy do legitymowania, wiadomości lub dokumentów co do okoliczności wymienionych w § 1.

Co to jest kontrola osobista? Jak jest przeprowadzana?

Kontrola osobista często nazywana jest przeszukaniem, ale to nie to samo. Przeszukanie to czynność prowadzona w toku śledztwa zleconego przez prokuraturę. Kontrola osobista to zwykłe trzepanie kieszeni i bagażu, do którego uprawniony jest każda policjantka.

W teorii kontrola osobista może być przeprowadzona wyłącznie w momencie uzasadnionego podejrzenia o dokonanie przestępstwa przez osobę, która jest kontrolowana. W praktyce wygląda to jednak tak, że będąc na demonstracji możesz spodziewać się właściwie wszystkiego.

Kontrola osobista powinna być przeprowadzona w miejscu ustronnym, (zapewniającym poszanowanie godności osoby kontrolowanej), przez osobę tej samej płci. Ponadto obowiązkiem policjanta jest dopuszczenie do kontroli wskazanej przez siebie osoby trzeciej.

Policjantka chcąc przeprowadzić kontrolę ma obowiązek wyjaśnić skąd pomysł, że złamałeś

/ złamałaś prawo. Nie ma tutaj pola na dowolność, a przekroczenie uprawnień przez policję w tym zakresie może być powodem złożenia później zażalenia.

Osoba dokonująca kontroli zapisuje wszystko co masz przy sobie w swoim notatniku służbowym. Możesz zażądać protokołu z kontroli - **policja nie ma obowiązku spisywania protokołu bez twojego wyraźnego żądania**, im wystarczy tylko to, co w notatniczku, dlatego bądź czujna / czujny i sprawdzaj każdą zapisywaną rzecz. **Nie musisz niczego podpisywać i nigdy tego nie rób!**

Czy (według prawa) mogę nagrywać czynności służbowe prowadzone przez policję?

Jest to pytanie, na które trudno jednoznacznie odpowiedzieć, bo przepisy nie mówią o tym wprost. Na pewno należy odróżnić dwie sprawy: nagrywanie czynności i rozpowszechnianie nagranego materiału.

Nagrywanie czynności policji (I TYLKO POLICJI) jest ważne, bo może posłużyć jako dowód przeciwko funkcjonariuszom. Zastanów się jednak czy scena, którą filmujesz nie zaszkodzi w tym samym stopniu uczetniczkom demonstracji? Czy na podstawie zrobionego przez siebie zdjęcia lub filmu, komuś nie zostaną postawione zarzuty?

Rozpowszechnianie wizerunku wiąże się z prawem cywilnym. Jeśli wstawisz gdzieś zdjęcie lub filmik, na którym można rozpoznać jakąkolwiek osobę (według prawa policjanci też są ludźmi), mogą oni wytoczyć przeciwko tobie sprawę cywilną - ale tylko cywilną, jako osoby prywatne, a nie policja - o naruszenie dóbr osobistych.

Obecność kamery w oczywisty sposób ich drażni, dlatego policja może próbować zmusić cię do jej wyłączenia. Nie ma jednak żadnych podstaw, aby funkcjonariuszka podjęła w stosunku do ciebie jakieś szczególne działania ze względu na fakt nagrywania. W szczególności nie można uznać, żeby samo filmowanie bądź fotografowanie funkcjonariusza publicznego stanowiło zakłócanie porządku lub utrudnianie interwencji, a na to najczęściej się powołują.

3. ZATRZYMANIE

Co to jest zatrzymanie?

Zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie stosuje się wobec osoby podejrzanej, a zatem takiej, **której nie przedstawiono jeszcze zarzutu** popełnienia przestępstwa. Oznacza to, że nawet jeśli policja zatrzyma cię na komisariacie przez kilka godzin, nie musi wiązać się to z postawieniem ci późnej zarzutów.

Co robić kiedy widzisz, że policja zatrzymuje jakąś osobę?

Reaguj, to ważne! Jeśli jesteście w większej grupie i dalej istnieje możliwość przytrzymania zatrzymywanej osoby, warto spróbować wyrwać ją policji i schować w tłumie.

Jeśli osoba jest już trzymana przez policję, najlepsze co możesz zrobić to poprosić aby - jeśli chce to ujawnić - wyrzyczała swoje imię i nazwisko. Prześlij je od razu na numer grupy antyrepresyjnej i poinformuj o zatrzymaniu. Dzięki temu grupa wsparcia będzie mogła zapewnić zatrzymanej opiekę prawną.

Jeśli zatrzymanym jest bliska ci osoba – nie panikuj! Otrzyma ona wsparcie jeśli powiadomisz grupę antyrepresyjną. Możesz też włączyć się w działania tej grupy i udzielić wsparcia zatrzymanym osobom pod komendą.

Co jeszcze możesz zrobić? Zastanów się czy zatrzymana osoba posiadała w mieszkaniu coś, co może jej zaszkodzić (policja czasem przychodzi pod wskazany adres aby upewnić się czy dana osoba tam mieszka). Jeśli tak, może jesteś w stanie to usunąć?

Jeśli także tobie może grozić zatrzymanie, i podejrzewasz że policja mogła zgromadzić przeciwko tobie materiał dowodowy, nie próbuj dobijać się na komisariat i na własną rękę szukać informacji o zatrzymanej. Pozwól, aby to grupa antyrepresyjna i prawnicy szukali informacji o bliskiej ci osobie.

Co się dzieje, kiedy jestem zatrzymany/zatrzymana?

Jeśli dochodzi do sytuacji, w której jesteś zatrzymany/zatrzymana na ulicy, funkcjonariusze zaprowadzą cię do samochodu policyjnego. Być może założą ci kajdanki. Funkcjonariusze mogą zatrzymać cię w samochodzie w celu ustalenia twoich danych osobowych (procedura ta trwa od kilku do kilkudziesięciu minut) lub od razu zabrać do jednej z pobliskich komend. Na komendzie możesz być zatrzymany/zatrzymana do 48 godzin (jeśli masz pecha i zastosowana zostanie przeciwko tobie ustawa antyterrorystyczna – do 14 dni). Po tym czasie policja musi cię zwolnić lub złożyć wnioski do sądu o osadzenie w areszcie śledczym. Zwykle jednak, w kontekście demonstracji, osoby zatrzymane przebywają na komendzie nie dłużej niż od kilku do kilkunastu godzin.

Na komisariacie zapytają cię o imię i nazwisko, adres zamieszkania i datę urodzenia. Policja ma obowiązek poinformować cię o powodzie zatrzymania – zapamiętaj co ci powiedzą, może się to potem przydać. Zostaną ci odebrane wszystkie przedmioty, które masz przy sobie. Policja powinna stworzyć listę zabranych do depozytu rzeczy i dać ci ją do podpisania.

Nie masz obowiązku niczego podpisywać i zdecydowanie zalecamy skorzystanie z tego prawa.

Jeśli jednak z jakiegoś powodu zdecydujesz się podpisać, zrób to dokładnie pod listą, aby policja później nie mogła niczego do niej dopisać. Absolutnie nie podpisuj jeśli na liście znajdują się rzeczy, które nie należą do ciebie, lub rzeczy, które mogą sprowadzić na ciebie niepożądane konsekwencje. Jeśli zdecydujesz się podpisać listę, bezwzględnie zażądaj jej kopii.

Policja poprosi cię również o podpisanie wydrukowanego pouczenia o twoich prawach, a potem protokołu z przesłuchania. I teraz ważne...

ABSOLUTNIE, W ŻADNYM WYPADKU NIE PRZYZNAWAJ SIĘ DO ZARZUTÓW.

**W TRAKCIE PRZESŁUCHANIA
ODMÓW SKŁADANIA WYJAŚNIEŃ,
NIE WCHODŹ Z
FUNKCJONARIUSZAMI W ŻADNE
NIEFORMALNE ROZMOWY.**

NICZEGO NIE PODPISUJ..

(listy rzeczy zabranych do policyjnego depozytu, protokołu przesłuchania, pouczenia o prawach, policyjnej notatki o odmowie podpisu protokołu... - niczego!)

Najlepiej jeśli będziesz się tego trzymać. Znane są przypadki kiedy policja dopisywała obciążające notatki po podpisaniu dokumentu przez osobę zatrzymaną. Nie masz obowiązku niczego podpisywać, policja nie może cię do tego zmusić, choć pewnie będzie próbowała cię zastraszyć. **Zażądaj kopii wszystkich tych dokumentów (dalej nie musisz ich podpisywać).**

W trakcie czynności na komisariacie mogą zostać pobrane twoje odciski palców, wykonane zdjęcie, pomiary biometryczne, a nawet wymaz DNA. Możesz powiedzieć, że się na to nie zgadzasz, ale musisz liczyć się z użyciem przeciwko tobie siły lub wyciągnięcia konsekwencji prawnych.

Pomiędzy różnymi czynnościami policyjnymi będziesz osadzony/osadzona w celi.

Co ważne, **NIE PANIKUJ!** Zatrzymanie nie jest równoznaczne z aresztowaniem, prawdopodobnie za kilka godzin będziesz już na zewnątrz.

Co jeśli nie mam ukończonych 18 lat?

Jeśli jesteś osobą niepełnoletnią najprawdopodobniej przewieziony /przewieziona zostaniesz do najbliższej izby dziecka. Tam, w obecności prawnego opiekuna przeprowadzone zostanie przesłuchanie. Jeśli funkcjonariuszom nie uda się określić kto jest twoim opiekunem prawnym, na miejsce wezwany zostanie

urzędnik z opieki społecznej. To może się wiązać z większymi problemami w przyszłości: sąd rodzinny, kurator, etc.

Kiedy mogę skontaktować się z prawnikiem/prawniczką?

Powinnaś/powinieneś mieć prawo do kontaktu w pierwszej kolejności po zatrzymaniu, i jest to pierwsza rzecz, której powinnaś /powinieneś żądać na komisariacie, choćby z dwóch głównych powodów:

- aby powiadomić kogoś z zewnątrz o twoim zatrzymaniu;

- aby pokazać policji, że nie będziesz łatwym celem – policja rzadziej dopuszcza się nadużyć kiedy widzi, że nie jesteś sama/sam.

Koniecznienie zapisz sobie gdzieś na ręku numer grupy antyrepresyjnej. Jeśli numer ten zostawisz sobie wyłącznie na kartce lub telefonie, mogą one zostać ci odebrane.

W trakcie zatrzymania **nie omawiaj szczegółów wydarzenia, które doprowadziło do twojego zatrzymania** (lub kogokolwiek innego) – ani z grupą prawną przez telefon, ani z prawniczką na komisariacie. Na to przyjdzie jeszcze czas, kiedy zostaniesz zwolniona/zwolniony. **Przez telefon podaj wyłącznie swoje dane, komisariat na którym jesteś przetrzymywana/przetrzymywany i powód zatrzymania podany przez policję.** Masz prawo nie zgodzić się na przesłuchanie do momentu przyjazdu prawnika, i jest to bardzo wskazane – raz, że podczas przesłuchania warto mieć kogoś siebie wspierającego, dwa: obecność obrony zmienia postawę policji.

Co to jest przesłuchanie?

Przesłuchanie to moment, w którym policja zadaje ci pytania dotyczące zdarzenia, w którym brałeś /brałaś udział i/lub pytania dotyczące zarzutów, jakie chcą ci postawić. Odbывается ono zwykle na komisariacie w pokoju przesłuchań. W niektórych przypadkach – oczywiście jeśli nie jesteś zatrzymany /zatrzymana, a przesłuchanie odbywa się jakiś czas po zdarzeniu – może mieć ono

miejsce także w twoim domu. Funkcjonariuszka prowadząca przesłuchanie może je nagrywać. Ma też obowiązek spisać protokół i dać ci go do wglądu i podpisania. **Nie masz obowiązku podpisywać protokołu przesłuchania. Nie rób tego!** Załadaj jego kopii.

PRZESŁUCHANIE TO NARZĘDZIE, Z KTÓREGO KORZYŚCI CZERPIE TYŁO POLICJA!

Pamiętaj, policja będzie chciała oskarżyć cię o cokolwiek, co pasuje do sytuacji.

PRZESŁUCHANIE NIE JEST GRĄ, KTÓRĄ MOŻESZ WYGRAĆ. Dla własnego dobra jedynymi zdaniami, jakie powinienes/powinnaś powiedzieć podczas przesłuchania to: **„Odmawiam składania wyjaśnień”, i „Odmawiam złożenia podpisu”.**

PAMIĘTAJ: jeśli jesteś zatrzymany/zatrzymana pod pretekstem możliwości popełnienia przestępstwa /wykroczenia, policja nie ma prawa zmusić cię do mówienia. Bądź czujny/czujna na pozornie nieformalne rozmowy z policją w radiowozie, w celi lub na korytarzu przed pokojem przesłuchań. Rozmowy te **nigdy nie są nieformalne i każda z nich może zostać wykorzystana przeciwko tobie.** Dlatego nigdy nie wchodzi w żadne pogaduszki, nawet jeśli wydaje ci się, że nie mają one żadnego znaczenia.

Czy policja przesłucha mnie zaraz po zatrzymaniu?

Niekoniecznie. Różne tak zwane czynności służbowe na komisariacie mogą zająć nawet kilka/kilkanaście godzin. Oficjalnie policja ma na nie do 48. godzin, choć zwykle trwa to kilka lub kilkanaście. Może też zdarzyć się tak, że po ustaleniu twoich danych osobowych zostaniesz wypuszczona/wypuszczony z komisariatu bez przesłuchania, a wezwanie na nie dostaniesz kilka dni lub tygodni później.

Dlaczego policji zależy na moich odpowiedziach?

Jeśli policja uzna, że ma wystarczająco dużo obciążających cię dowodów, nie będzie musiała cię przesłuchiwać. Mogą natomiast wykorzystać zeznania kilkorga funkcjonariuszy lub

innych uczestniczek zdarzenia. Z drugiej strony, jeśli zostałaś zatrzymana / zostałeś zatrzymany z innymi osobami, policja będzie chciała wykorzystać twoje odpowiedzi do obciążenia nie tylko ciebie, ale też pozostałych. Jest kilka powodów, dla których policji tak zależy na oskarżeniu jak największej liczby osób:

- policja jako instytucja potrzebuje rosnących statystyk: aby udowodnić konieczność dalszego jej finansowania, a wręcz powiększenia budżetu, i aby lepiej prezentować się opinii publicznej jako instytucja strzegąca porządku i walcząca z przestępczością.

- każdy z funkcjonariuszy dąży do zawodowego awansu, a to zapewniają.. oczywiście ich indywidualne statystyki zamkniętych spraw, czyli liczba spraw zakończonych postawieniem zarzutów. Część z nich gotowa jest posunąć się bardzo daleko aby tylko zdobyć obciążające informacje, o czym świadczyć mogą historie Tomasza Komendy, Rafała z Legionowa, Igora Stachowiaka i innych osób, które na komisariacie lub w trakcie tak zwanych „czynności” doznały poważnych obrażeń lub nawet zmarły.

Czy w takim razie, jeśli policja chce mnie przesłuchać, znaczy to że moja pozycja może być bardziej pewna?

Tak – może to oznaczać, że nie mają przeciwko tobie żadnych dowodów i liczą na to, że swoimi zeznaniami obciążysz siebie lub inne osoby..

To co możesz zrobić, aby utrzymać swoją silną pozycję, to zachować milczenie – nie wdawaj się w żadne pogaduszki (mniej czy bardziej formalne) z policją. Jeśli policja będzie próbowała cię zastraszyć, najlepszym rozwiązaniem jest powtarzanie jak mantrę: **„odmawiam składania wyjaśnień”.**

UWAGA: Obowiązek udzielania odpowiedzi na pytania mają wyłącznie osoby przesłuchiwane w charakterze świadka zdarzenia. **Upewnij się więc w jakim charakterze jesteś przesłuchiwany /przesłuchiwana: osoby podejrzanej czy świadka/świadkini.** Jeśli jesteś przesłuchiwany/przesłuchiwana jako świadek /świad-

kini, możesz odmówić odpowiedzi na konkretne pytanie formułą „Odmawiam odpowiedzi na to pytanie, ponieważ może ona [odpowiedź] zaszkodzić mi lub osobie mi najbliższej”. Możesz od razu zauważyć, że formuła ta nie jest najbezpieczniejsza, bo zdradza policji, że jest coś, co może zaszkodzić tobie lub innym w twoim otoczeniu. Na szczęście jednak w dalszym ciągu całkowicie legalnie jest niepamiętanie zdarzeń. Jeśli przestuchiwany/przestuchiwana jesteś w charakterze osoby podejrzanej, mówisz: **„Odmawiam składania wyjaśnień”**. I masz do tego pełne prawo, nieważne co powie ci policja.

A co jeśli wszystko wskazuje na to, że mają na mnie jakieś dowody? Czy nie najlepiej będzie wyjaśnić okoliczności zatrzymania i liczyć, że szybko mnie wypuszczą?

Jedynie dowody jakie liczą się w sprawie, to te przedstawione w sądzie. Jedynym miejscem, w którym ma sens składanie jakichkolwiek wyjaśnień, to sala sądowa. Jeśli służby rzeczywiście uparty się aby w tym momencie zatrzymać cię na dotku lub w areszcie, żadne tłumaczenia nie zmieniają twojej sytuacji. Jeśli policja naprawdę posiada jakieś dowody przeciwko tobie, udzielanie im kolejnych informacji nie może ci w żaden sposób pomóc, może jedynie zaszkodzić. Choć przygotuj się na to, że funkcjonariusze będą przekonywać cię, że jest inaczej, i że tylko współpraca może przynieść ci korzyść.

Podczas przestuchań służby wykorzystują różne tricki żeby zamieszać w głowie lub zastraszyć osobę na gorącym krześle. Pytania mogą być zupełnie nie związane z zarzutami, które ci postawiono lub stara ci się postawić. Celem takich pytań jest zmiękczenie osoby przestuchiwanej, zachęcenie do mówienia. Jeśli raz wejdiesz w pogawędkę, nawet luźną i pozornie bez znaczenia, dużo trudniej jest się potem z niej wywinąć. Możesz też nieświadomie udzielić funkcjonariuszkom wrażliwych informacji o sobie i/lub innych.

Aby skierować przeciwko tobie akt oskarżenia, policja musi przekazać prokuraturze materiał

dowodowy. Do materiałów tych od tego czasu dostęp ma również twój obrońca. Dowody, którymi dysponuje policja są zwykle bardzo powierzchowne i łatwe do oddalenia. Dlatego właśnie tak ważne jest, aby na komisariacie bezwzględnie zachować milczenie. Policja może próbować przekonywać cię, że odmowa udzielenia wyjaśnień zostanie wykorzystana w sądzie jako argument przeciwko tobie. Nie daj im się przekonać, to nieprawda. Dużo skuteczniejszą linię obrony możesz stworzyć później ze swoją obrończynią, nie na komisariacie. Jeśli okaże się, że służby nie mają nic przeciwko tobie, sprawa trafi do kosza, nigdy nie pojawi się w sądzie. To właśnie dlatego tak bardzo zależy im na tym, żebyś mówiła / mówił. Jedno słowo może wpakować cię w poważne kłopoty.

Co powinnam / powinienem zrobić po wyjściu z komendy?

Jedną z pierwszych rzeczy, które powinnaś / powinieneś zrobić to **skontaktować się z grupą antyrepresyjną** i poinformować o tym, że zostałam zwolniona / zostałeś zwolniony. Jest to ważna informacja, ponieważ grupa ta monitoruje sytuacje osób zatrzymanych i dzięki temu będzie wiedziała co się z tobą dzieje i ile osób przebywa dalej na komisariacie. Jeśli masz siłę, dobrą praktyką jest natychmiastowe spotkanie się z kimś z grupy antyrepresyjnej. Osoby te będą starały się ci pomóc. Jeżeli spotkałaś / spotkałeś się z nadużyciami ze strony policji grupa ta od razu udzieli ci wsparcia na wielu poziomach - możesz liczyć na wsparcie emocjonalne i praktyczne, czyli wskazówki co dalej robić.

Co robić jeśli zostałam pobita / zostałem pobity?

W takiej sytuacji jak najszybciej należy wykonać obdukcję u lekarza sądowego. Dokument ten może się bardzo przydać w przyszłości, gdyby próbowano wytoczyć ci sprawę sądową. Każdy dowód przekroczenia uprawnień przez policję jest ważny, i możesz go użyć jako element linii obrony.

**Masz pytania? Potrzebujesz wsparcia?
Napisz do nas: ack.waw@riseup.net**